

כניסת שבת: 17:55

צאת שבת: 18:51

רבנו תם: 19:28

זה השער לה' צדיקים

יבואו בו

פְּרִשֶׁת בְּרֵאשִׁית

לקבלת העלון במייל:
sagifrenkel@gmail.com
לתגובות והערות:
שגיא 054-6868199

וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשָּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה (ב,ו)

בספר דגל מחנה יהודה מביא מעשה נפלא, פעם אחת בא על שבת בראשית אצל הרה"ק ר' אברהם מסטרעטין זי"ע, איש מעיר בויברקא, ושמו ר' אפרים זלמן ציצית מאכער, והנה אחר קריאת התורה קודם תפילת המוסף, הרגיש שיש לו חולשת הלב מאוד, הלך והתפלל תפילת מוסף ביחידות, והלך לאכסניא ועשה קידוש ואכל הסעודה, ושכב על מטתו לנוח מעט, אחר זה הלך בחזרה לבית התפילה של הרה"ק, והגיע כאשר הרה"ק כבר היה יושב בשלחנו הטהור.

כאשר פתח האיש הנ"ל את הדלת, וראה איך שרבו יושב בשלחנו וכל החסידים סביבו, התחיל מהרהר בלבו בתשובה, ונתחרט מאד בלבו על אשר עזב לשמוע תפלת מוסף וקדושת כתר מרבו הקדוש, שהיה ממש בוקע עולמים בכוח תפלתו, והוא הלך למלאות כרסו ובטנו, והיה מתחרט על זה, ולבו נשבר בקרבו לאלף שברים, וכה היה מעמיק במחשבתו עד שנגיע לשולחן הטהור.

הרה"ק מסטרעטין זי"ע הרגיש במחשבתו ולבו הנשבר, ופתח ואמר: **וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשָּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה**, והפירוש כן הוא, **וְאֵד** לשון שבר, **ר"ל** אם לבו של אדם נשבר בקרבו, **מִן הָאָרֶץ** היינו מהארציות שלו, אז בכוח שברונו לבו באמת, **וְהִשָּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה** שברונו לבו הוא ממשיך השפעות טובות וישועות לכל העולם. (דרך אמונה)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לְךָ וּלְמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ (ד,ו)

הצדיק רבי ברוך מקאמינקה, שהיה מווג יין מומחה, נמנה עם תלמידיו המקורבים של הצדיק רבי ישראל הבעל שם טוב זצ"ל. באחד הימים היה רבי ברוך עסוק יחד עם משרתיו במרתף של חביות היין. אחד מפועליו שהתרפה במלאכתו קיבל נזיפה חמורה מפיו של רבי ברוך, ולפתע הגיע יהודי אל המרתף ובשורה בפיו: **"הצדיק הבעל שם טוב הגיע לעיירה באורח בלתי צפוי"** לשמע דבריו, נטש רבי ברוך את הכל, ותוך כדי יציאתו מהמרתף ציווה על משרתיו להמשיך בסידור חביות היין, והוא עצמו אץ ורץ להקביל את פני רבו הבעל שם טוב.

כאשר ניגש רבי ברוך אל הבעל שם טוב והושיט לו את ידו לברכת שלום, הבעל שם טוב הביט בו ואמר לו: **"דע לך, כי אני קיבלתי עליי לפני זמן רב שלא לכעוס כלל, ואפילו לא על אלכס, העגלון הגוי שלי, שכן חמור הוא הכעס, שהוא גורם ומביא אף לשפיכת דמים – רחמנא ליצלון"** והוסיף הבעל שם טוב ואמר בגערה לתלמידו: **"ואלמלא הכרתי אותך לפני כן, ואילולי ידעתי שאתה גר במקום הזה, לא הייתי יודע כלל מיהו העומד לפניי, ולא הייתי מזהה אותך, מפני שרוח רעה של כעס ושפיכות דמים מרחפת על פניך – רחמנא ליצלון"** ודבר זה תבע הקב"ה מקין לאחר שרצח את הבל אחיו, וכך טען כנגדו הקב"ה: **לָמָּה חָרָה לְךָ?** כלומר מדוע הגעת לכלל כעס? הרי זה מה שגרם לך לבסוף לרצוח את הבל אחידך. (משכן שילה)

וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם עָצַם מַעְצָמִי וּבָשָׁר מִבְּשָׁרִי לִזְאֹת יִקְרָא אִשָּׁה (ב,כג)

הרה"ג שמעון יוחאי יפרח שליט"א (מתוך 'משכן שילה'): אדם הראשון קידש את חוה בפירות מעץ הדעת! – כתב הצדיק רבי יצחק מראדוויל זצ"ל שאביו הצדיק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל גילה לו בחלום הלילה שחוה לקחה מפרי עץ הדעת, ונתנה ממנו לאדם הראשון כדי שיקדש אותה בפירות הללו. וכך עשה האדם הראשון, שלקח ממנה את הפירות ואכל מהם, ובכך קידש אותה, וזה על פי מה שאמרו (קידושין ז) שאם נתנה האישה ממון לאדם חשוב וביקשה ממנו שיקדש אותה בכסף זה, הרי זו מקודשת בהנאה שהסכים לקבל ממנה (אור יצחק, בראשית ג,יב)

וַיֹּאמֶר מָה עֲשִׂיתָ (ד,י)

מעשה שהיה בביתו של הרב אלישיב זצ"ל, שעל יד השולחן ניצב נכד מסור, ושפשף עיניו כלא מאמין. סבא יושב, ועל השולחן שלולית תה שמרטיבה את חליפתו... 'אוי ואבוי', כמעט נפלטה מפי הנכד זעקה, אלא שהסבא הגדול, הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, סימן לו בעיניו לשתוק! ולא להוציא הגה מפיו... הנכד שב והתבונן, וליבו החסיר פעימה. אותה שלולית חמה וכואבת, מי יודע כמה כוויות ספג סבא מהתה שנשפך בלי משים... חזקה עליו הוראת הסבא, ולכן לא הגיב ולא פרץ בזעקה, אך הוא נבהל ולא מצא מנוח לנפשו...

כעבור כמה דקות, כשהנכדים הנוספים שהיו בסלון עברו לחדר סמוך, הסביר הרב אלישיב בפשטות: "התה נשפך בטעות בידי בן דודך, אחד הנכדים. לא רציתי שישים לב, זה יצער אותו כל כך ששפך על סבא כוס תה רותח... לכן ביקשתי ממוך לא לדבר מילה, ועכשיו – אחרי שיצא, נוכל לנגב את מה שנשפך בלי שהוא יתבייש..."

"למדתי מסבא שעדיף לסבול תה רותח ודביק, לשבת על יד שולחן רטוב בחליפה נוטפת- ובלבד שאף יהודי לא ייפגע, לא יצטער או יתבייש חלילה!"

כמה פעמים אדם נפגש במקרים כאלה בשולחן שבת, והוא נמצא ברבים ומיד פולט מילה "מָה עֲשִׂיתָ?!" או מיד רץ אחורה עם הכיסא, ואם זה בעל הבית, דברים אלו יכולים לבייש את מי שבטעות שפך את המשקה. לכן החכם עיניו בראשו וייתן ליבו לכל לזה ויימנע מזה, כדי שאף יהודי לא ייפגע או יצטער חלילה. ('פניני פרשת שבוע')

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א,א)

מספר רבי שלמה זלמן ארנרייך בספרו "אבני המקום", שקיבל מכתב מרבי יוסף חיים זוננפלד שכתב לו את הגימטריא הזאת, והביא רמז נוסף. "בְּרֵאשִׁית בָּרָא" בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ב,ג) ראשית תבואתה. "תלמוד בבלי ירושלמי" בגימטריא 1120 "בְּרֵאשִׁית בָּרָא" בגימטריא 1118, ואם נוסיף את שתי המילים, נקבל 1120 בשביל מה הקב"ה ברא את העולם, בשביל תלמוד בבלי וירושלמי, בשביל התורה שנקראת ראשית. התורה פתחה באות ב', כדי שהאדם ידע שאפילו את האות הא' הוא לא ישיג, כי כמה שילמד, תמיד ירגיש שחסר לו עוד ועוד. עוד רמז הביאו, התורה התחילה באות ב' "בראשית" ואילו המשנה מתחילה באות מ', "מאימתי קוראין את שמע" (ברכות ב') ודבר זה מרמז בפסוק "ודברת במ" (דברים ו,ז) דווקא במ' יש לך לדבר ולא בדברים בטלים.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (א,א)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים עולה בגימטריה 1202 כמניין: תורה נביאים כתובים:

913	בראשית	611	תורה
203	ברא	113	נביאים
86	אלהים	478	כתובים
1202	סך הכל	1202	סך הכל

על זה נאמר (זוהר פרשת תרומה): קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא" (עורך העלון)

וְכָל עֹשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח... וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה (ב,ה)

בפרשת בראשית, התורה מגלה לנו סוד על הנהגת העולם, סוד שמאיר באור חדש גם את המציאות היומיומית שלנו. רש"י מבאר שהקב"ה רצה להוריד גשמים, כדי שהאדמה תצמיח והעולם יתמלא ברכה, אך הוא עצר את השפע. מדוע? כי **"וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה"** – אין מי שיתפלל. העולם היה מלא פוטנציאל, מלא ברכה שמחכה לפרוץ, אך חסר דבר אחד: אדם שיכיר בטובה ויבקש.

וכך כותב רש"י: "כיון שבא אדם וידע שהם צורך לעולם – התפלל עליהם וירדו". הגשם היה מוכן, הברכה היתה מוכנה, הישועה עמדה על סף הדלת, אבל היא לא ירדה – עד שאדם התפלל.

אברך סיפר כי בתו עובדת בחברת הייטק גדולה ליד קניון אילון. החברה גלגלה מיליונים, והיתה יכולה גם להפסיד מיליונים. בחברה העסקו ארבע מאות עובדים מוכשרים שקיבלו משכורות גבוהות. הם עבדו על פרויקטים גדולים, עד שהמציאות השתנתה. המתחרים התרבו, הלקוחות נעלמו, והחברה נקלעה למשבר. המנכ"לית, אשה מסורתית ממוצא מרוקאי, כינסה את כל העובדים והודיעה בכאב: החברה תאלץ לבצע פיטורים, לקצץ בשעות העבודה ולהוריד משכורות.

היא ביקשה הצעות ייעול. בתו של האברך, שהיתה אשת אברך בעצמה, קמה ואמרה בפשטות: "לפני הכל... בואו נתפלל. נגיד שני פרקי תהלים להצלחת המפעל". כמה עובדים צחקו. "מה יעזור להגיד תהלים? צריך משקיעים, צריך כסף, לא פרקיי תהלים".

אבל היא לא נבהלה. היא ידעה שלפעמים השפע מוכן, והקדוש ברוך הוא רק מחכה לתפלה. המנכ"לית, שהכירה את כח התפלה מבית אבא, אמרה: "רעיון טוב. בואו נעשה מאמץ אחרון ונתפלל". וכך, ארבע מאות עובדים – רבם רחוקים מתורה ומצוות – אמרו שני פרקיי תהלים.

למחרת, חברה גדולה שהתעניינה בעבר בפרויקט אך לא סגרה עסקה, חזרה לפתע ובקשה לסגור חוזה. החוזה נחתם והם נתנו מקדמה על סך ארבעה מיליוני שקלים. החברה התייצבה לאחר תקופה קשה. לא רק שלא פיטרו עובדים, אלא היה צריך לגייס עובדים נוספים.

סיפרה אשת האברך: "גם אני, שהצעתי להתפלל – לא העליתי על דעתי ששני פרקיי תהלים של אנשים רחוקים כל כך – יכולים להפך את המציאות. הבנתי שהקב"ה שומע תפלה של כל יהודי, גם של מי שנראה שאינו ראוי".

לפעמים, הכל מוכן ומחכה, **"וְכָל עֹשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח"**. הברכה כבר ממתינה לבוא, ורק מחכה למשהו אחד: **"וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה"** – לאדם שיתפלל! העולם מלא שפע שמחכה לאדם שיאמר: "דיבוננו של עולם, אנחנו צריכים אותך". וברגע שיהודי מבקש – הישועה מגיעה מהר יותר ממה שאפשר לדמיון. (מאה ושנים ספורים)

'הבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֵרָה' (מתוך התפילה)

אנחנו מברכים בכל בוקר **הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֵרָה**, מה זה 'שִׁירֵי זְמֵרָה'? שיר הוא בעצמו זמר... יש שיר שהוא של הזמר? יצאנו מהימים הקדושים והשמחים של חג הסוכות ושמחת תורה... כולנו רקדנו ושרנו ופיזזנו לכבודה של תורה... אבל עם כל ההתרגשות והשמחה, הקב"ה לא בוחר בזמרה עצמה... זה חשוב, זה טוב, זה מרומם... הקב"ה שמח בזה, אבל לא בזה הוא בוחר. הקב"ה בוחר ב'שִׁירֵי זְמֵרָה' – בשיריים של הזמרה! נשארת לרקוד בהקפות שניות עד שתיים בלילה... מצויין! אבל מה נשאר מזה? מה לקחת מזה להמשך כל ימות השנה??? זה גרם לך לשנות את היחס שלך לתורה??? החלטת לתפוס ספר וללמוד ברצינות? החלטת להפסיק לדבר באמצע הלימוד? קיבלת חשק לפתוח ספרי מוסר בבין הסדרים? קיבלת על עצמך להוסיף עוד שיעור תורה? מה השמחה הזו שרקדת עם התורה עשתה לך??? אם היא שינתה אותך, וגרמה לך לחשב מסלול מחדש ולבחור בדרך של תוספת דביקות בתורה ובעבודת ה'... בתוצאה הזו שיצאה מזמרה... בזה הקב"ה בוחר! את זה הוא רוצה! לזה הוא מתאוה! הוא רוצה לראות אותך רוקד בדרך לשיעור גם באמצע כסלו כשיורדים עליך גשמים ואתה חוזר עייף מהעבודה... הוא רוצה לראות אותך לומד בהתלהבות גם באמצע טבת, כשאתה עושה חזרות על הסוגייה... כל אחד מאיתנו צריך לקחת חיוק מההתלהבות של הימים הקדושים שעברו עלינו ולקבל על עצמנו קבלות טובות שיוצאות מהשמחה והזמרה שבקעה מפינו "אתה בחרתנו... אהבת אותנו ורצית בנו", איך אתה מביא את ההתלהבות לידי מעשה, כי בזה הקב"ה בוחר, וזו תכלית החגים. (אפריון שלמה)

בכל תחום שהאדם מתעסק בו, ובכל מעשה שהוא עושה, ניתנת בידיו האפשרות לקדש שם שמים, וחלילה להיפך, הכול תלוי בו, ובשאיפותיו, ואם הרצון לקדש את שמו הגדול מקנן בו, יעלה הדבר בידו, למרות כל הקשיים הנראים לכאורה על פני השטח.

להגר"י עמר, שנולד בצרפת ושימש כרבה של קהילה חשובה, יש שני בניו בצרפת, הנחשבים כנגנים מקצועיים, ושניהם מבוקשים מאוד באירועי-יוקרה הנערכים ברחבי המדינה. בכל פעם כאשר הם מגיעים לאירוע שכזה, הם משתדלים בכל כוחם לגרום לקדיש שם שמים בעיני העמים. אבל מה שקרה איתם באירוע הנוכחי, עליו אנחנו מספרים עתה, לא קרה מעולם.

גם הגויים שמוזמנים אותם להשתתף בקונצרטים, יודעים שאם האירוע מתקיים בשבת, אין כל סיכוי שהאחים עמר יופיעו, וגם אם יהיה זה אירוע האמור להעניק להם תודה בינלאומית. כל האירועים המלכותיים הללו, שווים בעיניהם כקליפת השום מול מלכותו של מלך מלכי המלכים, ומתנת השבת שנתן לעמו ישראל.

אבל הנה קרה פעם שמארגניו של קונצרט גדול ורב-ערך, לא ידעו משמירת השבת של האחים עמר, והזמינו אותם להופיע באירוע, למרות שהתקיים בשבת. המארגנים ידעו את כוחם בנגינה של האחים היהודים, וכיוון שהיה זה קונצרט חשוב שבו השתתפו מיטב הנגנים מכל העולם, רצו מאוד לשלב בו גם את האחים לבית עמר. במעמד הפתיחה השתתפו נכבדים רבים לא רק מעולם הנגינה, אלא גם אישי ממשל ידועים, שהעלו אף הם את הביקוש המוגבר לאירוע.

המארגנים, בידעתם את כוח המשיכה של האחים עמר, שיבצו אותם דווקא באירוע הפתיחה, שתתקיים בליל שבת קודש. וכמובן, שמיודעינו, בניו של הגר"י עמר, הודיעו חד-משמעית לאפשר למחוק אותם מהרשימה. הם יוכלו להגיע רק במוצאי שבת, אז ההשתתפות היא כבר דלה יותר.

המארגנים שמעו, ויהנהנו בראשם. הם לא האמינו שתימצא מציאות כזו של אנשים ברמה של האחים עמר, שיוותרו על הופעה מכובדת כל כך, וכל זאת בגלל 'עניין דתי' של שמירת שבת שניתנה לעם היהודי לפני כהרבה שנים. לא האמינו! ולא מחקו את שמם של האחים מההזמנה ששוגרה לכל הנכבדים, שחלקם אף הגיע לאולם במיוחד כדי לשמוע את כישוריהם של האחים, שהתפרסמו בכל רחבי צרפת כרבי-אמנים. מיותר יהיה כבר להוסיף שהאחים הגיעו רק במוצאי שבת. ומה קרה אז?

מארגני הקונצרט התפעלו כל כך מ'הפטריטיות היהודית', כפי שהגדירו זאת, עד שקיבלו החלטה שמהיום והלאה כל אירוע שבו יופיעו נגנים יהודים, לא יתקיים בשבת. ואמרו מארגני הקונצרט: 'אם אנשי מקצוע שכמותכם, מסוגלים לוותר על מידה גדולה כזו של כבוד ויוקרה, ולהישאר בבית רק בגלל השבת שלכם, אות ברור הוא שיש בה, בשבת זו, משהו מקודש שגם אנחנו צריכים להתחשב בו, אמרנו (ברכי נפשי)'.

